

نقش دفاتر ICT روستایی در توسعه اجتماعی – اقتصادی

روستاییان

فریبا فرهادی*^۱، محمد صادق ابراهیمی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستایی موسسه عمران توسعه همدان

^۲ استادیار گروه توسعه روستایی دانشگاه صنعتی اصفهان،

چکیده

دفاتر خدمات ارتباطی روستایی (ICT)، در واقع فضایی است که دسترسی به خدمات گوناگون دولتی نظیر خدمات ارتباطی مخابرات، پست، پست بانک و خدمات فناوری اطلاعات را ممکن می‌سازد. تاثیرپذیری روستاها از فناوری اطلاعات و ارتباطات، کمتر از شهرها نیست و از آنجایی که بیش از یک سوم جمعیت ایران در روستا زندگی می‌کنند بر اهمیت توسعه و فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای آن می‌افزاید. این پژوهش با هدف بررسی نقش دفاتر ICT روستایی در توسعه اجتماعی – اقتصادی روستاییان از دیدگاه کارمندان دفاتر ICT روستایی شهرستان شهرضا به روش میدانی انجام شده است. ۶۰ نفر از کارمندان دفاتر ICT روستایی و کارشناسان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرستان شهرضا برای مطالعه انتخاب و اطلاعات از طریق پرسشنامه جمع‌آوری گردید. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، بین میزان استفاده از خدمات ارائه شده با میزان آگاهی از خدمات رابطه معنی‌دار در سطح ۹۹ درصد وجود دارد و فناوری اطلاعات و ارتباطات بیشترین میزان اثر را در بعد اجتماعی بر مشارکت در شوراهای محلی و تعاونی و کمترین اثر را در برقراری عدالت جهت دسترسی برابر زنان و مردان برای استفاده از خدمات دارد و در بعد اقتصادی بیشترین اثر را در ارتباط بیشتر با بازار مشاهده شد.

واژه‌های کلیدی: دفاتر ICT، توسعه روستایی، توسعه اجتماعی، توسعه اقتصادی



مقدمه

فناوری اطلاعات و ارتباطات از سه واژه مجزا یعنی اطلاعات، ارتباطات و تکنولوژی تشکیل می-شود (رحمان و همکاران، ۲۰۱۳). که امروزه به عنوان محوری ترین ابزار مدیریت و اداره کشورهای جهان در آمده است (جلالی و همکاران، ۱۳۸۲). فناوری اطلاعات و ارتباطات می تواند تأثیری شگرف در دسترسی به اهداف خاص توسعه ای اقتصادی و اجتماعی داشته باشد و در استراتژی های ملی توسعه نیز نقش کلیدی ایفا کند (پوررمضان و همکاران، ۱۳۹۱). شکل غالب دسترسی به فناوری اطلاعات در مناطق روستایی، ایجاد مراکز ارتباط از راه دور است که در ایران به نام مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات معروف شده است. در ایران براساس طرح تجهیز مرکز ده هزار مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات روستایی که وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه کرده است (بستانی و جوانی، ۱۳۹۱). دفاتر روستایی فاوا اماکنی هستند که با اهداف ارائه خدمات فاوا به روستاییان و دسترسی آسان ایشان به فناوری اطلاعات و ارتباطات تاسیس می گردند (ساعتچی و یعقوبی، ۱۳۹۱). در سراسر جهان، فناوری اطلاعات با سرعت در حال ایجاد انقلابی تازه است، که اهمیت آن از انقلاب صنعتی کمتر نیست (سپهری، ۱۳۸۰). شعاع تأثیر گذاری آن هر روز گسترش می یابد به نحوی که جهان را مجبور به پذیرش تغییرات بنیادی در اصول آن نموده است (اربابیان و همکاران، ۱۳۸۲). توسعه دارای نقش کلیدی در تمامی ابعاد زندگی بشر است. عوامل مختلفی هستند که در توسعه مؤثرند یکی از این عوامل نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات می باشد که به طور قطع این فناوری در توسعه و پیشرفت روستاها مؤثر است. (ساعتچی و یعقوبی، ۱۳۹۱). این فناوری نقش مهمی نیز در کارایی و رشد اقتصاد جهانی دارد و در برطرف ساختن موانع جغرافیایی و اجتماع به مردم نواحی روستایی کمک می کند، استفاده از اینترنت در توسعه تولیدات کشاورزی و برنامه ریزی و نواحی روستایی در ترکیه توانسته است بازتاب های مثبتی را نیز به دنبال داشته باشد (محمدی و پیر خضرایان، ۱۳۹۱). اهمیت توسعه و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای آن در روستاها وقتی اهمیت پیدا می کند که بدانیم، بیش از ۴۰ درصد جمعیت جهان در روستاها زندگی می کنند، جمعیت روستایی در منطقه آسیا و اقیانوسیه، ۶۰ درصد و در ایران حدود ۳۰ درصد، از کل جمعیت می باشد بیش از یک میلیارد نفر در جهان هنوز ابزارهای اولیه فناوری اطلاعات و ارتباطات را نمی شناسند. همچنین با توجه به مباحث مهاجرت روستاییان به شهرها توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات روستایی جایگاه ویژه ای پیدا می کند در ایران ۶۸ هزار و دویست روستا وجود دارد، که نزدیک به ۵۰ هزار روستا به نوعی از ابزارهای ارتباطی مخابراتی مجهزند ولی در کشور ما هنوز توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات به صورت کاربردی در روستاها تحقق نیافته است (جلالی و همکاران، ۱۳۸۵). از آنجایی که در شهرستان شهرضا ۱۲ روستا دارای دفاتر ICT روستایی هستند و این دفاتر دارای اثرات اقتصادی - اجتماعی در توسعه روستا می باشند. این پژوهش

درصد پاسخگویی به این است که تا چه اندازه فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه اقتصادی، اجتماعی روستاییان موثر بوده است؟

با مروری بر مطالعات انجام شده در خصوص تاثیرات توسعه و گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه و تعالی بخشی جوامع، به نقش مهم و اساسی فناوری اطلاعات و ارتباطات پی خواهیم برد. قنبری و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان شناسایی عوامل و موانع مشارکت زنان روستایی در فعالیت‌های کشاورزی، بیانگر این است که زنان روستایی در امور اجتماعی و اقتصادی مشارکت بالایی دارند به گونه‌ای که از نظر تعامل اجتماعی تقریباً ۲۵ درصد از زنان در تصمیم‌گیری مجامع و تشکلهای دارای نقش موثری بوده اند .

پوررمضان و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان نقش دفاتر ICT در توسعه اقتصادی روستاهای شهرستان لاهیجان به این نتیجه رسیدند که دفاتر ICT بر نقاط روستایی شهرستان لاهیجان تاثیر چشمگیری داشته و موجب بالارفتن سطح آگاهی روستاییان، ایجاد مشاغل جدید و همچنین موجب آشنایی روستاییان با مراکز خرید و فروش شده که این امر موجب بهتر شدن وضعیت اقتصادی روستاییان گردیده است. ساعتچی و یعقوبی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی نقش دفاتر فاوا روستایی در توسعه روستایی به این نتیجه رسیدند صرفه‌جویی در وقت و انرژی روستاییان کاهش ترافیک جاده‌ای و صدمات انسانی ناشی از آن کاهش فاصله بین روستاها و شهرها، افزایش ارتباطات با سازمان‌های دولتی از تاثیرات دفاتر فاوا روستایی در توسعه روستایی استان می‌باشد.

راسخی و همکاران (۱۳۹۰)، در پژوهشی با عنوان بررسی رضایت‌مندی روستاییان شهرستان کرمانشاه از دفاتر ICT روستایی نشان داد که برای شناسایی مهم‌ترین عوامل موثر بر رضایت از روش تحلیل مسیر با استفاده از نرم افزار AMOS استفاده شد که نشان داد متغیرهای سن، میانگین مراجعه به دفاتر در ماه دارای تاثیر مثبت روی رضایت و تحصیلات و میزان درآمد، تعداد فرزندان و دارا بودن رایانه شخصی تاثیر منفی روی رضایت از دفاتر ICT دارد.

مولایی هشتجین و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان نقش دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در توسعه پایدار روستایی شهرستان مشکین شهر به این نتیجه رسیدند که دفاتر ICT تاثیر مثبتی بر استفاده روستاییان از خدمات پایه دفاتر، بازاریابی، تولیدات متناسب با نیاز بازار، ایجاد زمینه‌های شغلی جدید، افزایش درآمد، ایجاد مشاغل مرتبط با ICT، اقتصادی روستایی، توانمندسازی دارد و بیشترین آگاهی روستاییان از خدمات پایه دفاتر ICT است. نتایج صیدایی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان سنجش عملکرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در مطالعه توسعه-ی نواحی روستایی استان اصفهان نشان می‌دهد که عوامل متعددی از قبیل ارائه خدمات پست بانک، خدمات پستی و اینترنتی، میزان آگاهی افراد از نوع خدمات ارائه در دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات، دیدگاه افراد نسبت به این خدمات، در مناطق روستایی بر میزان عملکرد دفاتر فناوری اطلاعات و

پنجمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران و اولین کنفرانس بین المللی خدمات مشاوره ای روستایی در آسیا و اقیانوسیه : تسهیل اطلاعات و نوآوری ها برای توانمندسازی کشاورزان خانوادگی، ۱۱-۱۳ شهریورماه ۱۳۹۳، دانشگاه زنجان



ارتباطات در ارائه‌ی خدمات نقش بسزایی دارد، لذا در این مقاله به تقویت زیرساخت‌های مخابراتی و تجهیز دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت ارائه‌ی خدمات به نواحی روستایی ترغیب روستاییان به استفاده از شیوه‌های مجازی به منظور کاهش واسطه‌ها و سفرهای غیر ضروری به شهر پیشنهاد گردیده است.

رحمان و همکاران^۲ (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان تاثیر ICT در شرایط اقتصادی - اجتماعی روستایی بنگلادش نشان دادند که فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش سریعی در انتشار اطلاعات و انتقال دانش، بهداشت و درمان، ظرفیت سازی و بهبود کیفیت خدمات دارد و عواملی مانند امنیت اجتماعی، اقتصاد روستایی، ایجاد امکانات بهداشتی، توانمندسازی زنان و دیگر متغیرها متاثر از فناوری اطلاعات و ارتباطات در بنگلادش است.

سینق و همکاران^۱ (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان تاثیر و تجزیه و تحلیل فناوری اطلاعات و ارتباطات برای توانمندسازی توده‌های روستایی هند، نشان داد که فناوری اطلاعات و ارتباطات جوهره‌ی زندگی، کسب و کار و کار آفرینی است.

علاویون و الاچیری^۳ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان آمادگی دفاتر ICT روستایی برای بازاریابی الکترونیکی برنج در شهرستان رشت نشان دادند استفاده از ICT در بخش‌های مختلف اقتصادی به ویژه در بخش کشاورزی کشورهای در حال توسعه در حال افزایش است. دفاتر ICT در ایران نقش مهمی در کاهش شکاف دیجیتالی در جهت ارائه‌ی خدمات اینترنتی، پست و خدمات بانکی دارد.

ابو و همکاران^۴ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT و توسعه‌ی روستایی در نیجریه نشان دادند، فناوری اطلاعات و ارتباطات تاثیر مثبتی بر مشارکت روستاییان با هدف رسیدن به توسعه روستایی در نیجریه داشته است.

یافته‌های هشتجین و همکاران^۵ (۲۰۱۱) با عنوان نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT در توسعه‌ی پایدار روستایی مشکین شهر، نشانگر تاثیر مثبت دفاتر ICT بر استفاده‌ی روستاییان از خدمات پایه‌ای دفاتر، بازاریابی، تولیدات متناسب با نیاز بازار، ایجاد زمینه‌های شغلی جدید، افزایش درآمد، ایجاد مشاغل مرتبط با ICT، اقتصاد روستایی و توانمندسازی است و روستاییان از خدمات اطلاع‌رسانی و خدمات اختصاصی دفاتر نسبت به خدمات پایه استفاده کمتری داشته اند.

دهالیوال و همکاران^۶ (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان ICT برای توسعه‌ی روستایی و کشاورزی نشان دادند کشاورزان با آگاهی از دانه، کود، آفت‌کش‌ها و ... از طریق رسانه‌های مدرن الکترونیکی مانند فیلم،

² Rahman and et al

³ Alaviaon and Allahyaari

⁴ Ebo and et al

⁵ Hashtjin and et al

⁶ Dhaliwal and et al



فیلم‌های چندرسانه‌ای و برخی از رسانه‌های مدرن دیگر می‌توانند در انتشار و اطلاع‌رسانی از آخرین اطلاعات در زمینه‌ی کشاورزی مطلع شوند.

بخشی‌زاده و همکاران^۷ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان برنامه‌ریزی تعاملی ICT روستایی در سردابه استان اردبیل نشان دادند که توسعه‌ی سریع و معنی‌دار در ICT در تمام جنبه‌های زندگی انسان وارد شده است گسترش ICT به عنوان یک اصل مهم جهت رسیدن به توسعه در شهرستان اردبیل بدون کمک و همکاری مردم و دولت امکان پذیر نیست .

جلالی و همکاران^۸ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان یک مدل قابل اجرا جدید ایران تجارت الکترونیکی و توسعه روستایی نشان دادند در این پروژه خدمات EC روستایی بخشی از خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات از جمله خدمات پستی، خدمات بانکداری، خدمات ارتباطی را به روستاییان ارائه می‌کند.

محدوده‌ی مورد مطالعه

شهرضا یکی از شهرستان‌های استان اصفهان که در فاصله ۸۰ کیلومتری اصفهان قرار گرفته، دارای یک بخش، دو شهر، چهار دهستان و ۲۸ روستای دارای سکنه می‌باشد. جمعیت شهرستان شهرضا در سال ۱۳۹۰ نزدیک به ۱۴۹۵۵۵ نفر جمعیت، که از این جمعیت حدود ۱۹۴۵۰ نفر در مناطق روستایی سکونت دارند. از ۲۸ روستای این شهرستان ۱۶ روستا دارای دفاتر ICT روستایی هستند که دارای ۵۰۱۸ نفر زن روستایی باسواد، بالای ۱۵ سال است که این تعداد جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل داده است.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و روش بررسی آن توصیفی - تحلیلی می‌باشد به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق، در قسمت اول برای ارائه چارچوب مفهومی پژوهش و تحلیل جغرافیایی محدوده مورد مطالعه از مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و به منظور تکمیل منابع اسنادی از مطالعات میدانی شامل پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده استفاده شد. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل تمام کارمندان ۱۶ روستای دارای دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات و کارشناسان فناوری اطلاعات مخابرات شهرستان می‌باشد که نمونه‌ی آماری شامل ۳۵ نفر از کارمندان دفاتر و ۲۵ نفر از کارشناسان و برنامه ریزان فناوری اطلاعات مخابرات شهرستان می‌باشد (N=۶۰).

نتایج پژوهش

بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی جامعه‌ی مورد مطالعه نشان داد که ۳۱ نفر از پاسخ‌دهندگان زن و ۲۹ نفر مرد بودند، میانگین سنی زنان پاسخ‌دهنده ۲۵ سال و میانگین سنی مردان پاسخ‌دهنده ۳۴ سال

⁷ Bakhshizadeh and et al

⁸ Jalali and et al

پنجمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران و اولین کنفرانس بین المللی خدمات مشاوره ای روستایی در آسیا و اقیانوسیه : تسهیل اطلاعات و نوآوری ها برای توانمندسازی کشاورزان خانوادگی، ۱۱-۱۳ شهریورماه ۱۳۹۳، دانشگاه زنجان



بود. اکثریت زنان پاسخ دهنده دارای تحصیلات کاردانی و اکثریت مردان دارای تحصیلات دیپلم بودند. میانگین سابقه‌ی کار زنان، ۳ سال و میانگین سابقه‌ی کاری مردان ۴ سال است.

جدول ۱ توزیع فراوانی مشخصات پاسخ دهندگان

مرد	زن	
۳۹ نفر	۳۱ نفر	تعداد پاسخ دهنده
۳۴ سال	۲۵ سال	میانگین سن
دیپلم	کاردانی	اکثریت تحصیلات
۴ سال	۳ سال	میانگین سابقه‌ی کار

مراجعه روستاییان به دفاتر ICT روستایی

جدول ۲ الویت بندی مراجعه روستاییان به دفاتر جهت استفاده از خدمات

میزان مراجعه به دفتر جهت استفاده از خدمات	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
خدمات پست بانک	۴/۳۸	۰/۷۱۵	۰/۱۶۳
خدمات اینترنتی	۳/۷۷	۰/۷۶۷	۰/۲۰۳
خدمات الکترونیکی	۳/۹۰	۰/۸۷۷	۰/۲۲۴
خدمات پستی	۲/۳۰	۰/۷۸۷	۰/۳۴۲

نتایج جدول (۲) گویای این است که بیشترین میزان مراجعه جهت دریافت خدمات پست بانک، خدمات اینترنتی، خدمات الکترونیکی، خدمات پستی بوده است.

آگاهی روستاییان از خدمات دفاتر ICT روستایی

جدول ۳ الویت بندی آگاهی روستاییان از خدمات ارائه شده در دفاتر ICT

آگاهی از خدمات دفاتر ICT	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
خدمات پست بانک	۳/۳۵	۰/۵۷۷	۰/۱۷
خدمات اینترنتی	۳/۳۵	۰/۶۸۵	۰/۲۰
خدمات الکترونیکی	۲/۸۳	۰/۶۶۸	۰/۲۳
خدمات پستی	۲/۶۵	۰/۸۲۰	۰/۳۰

نتایج جدول (۳) گویای این است که بیشترین میزان آگاهی روستاییان از خدمات پست بانک، خدمات اینترنتی، خدمات الکترونیکی، خدمات پستی بوده است.

در ادامه با استفاده از آزمون اسپرمن همبستگی و ارتباط بین آگاهی از خدمات ارائه شده و میزان مراجعه به دفاتر را بررسی کردیم .



جدول ۴ همبستگی بین آگاهی از خدمات ارائه شده و مراجعه به دفاتر

متغیر	ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معنی داری
همبستگی بین مراجعه و آگاهی از خدمات اینترنتی	۰/۶۶۹**	۰/۰۰۰
همبستگی بین مراجعه و آگاهی از خدمات پستی	۰/۷۵۶*	۰/۰۱۲
همبستگی بین مراجعه و آگاهی از خدمات پست بانک	۰/۵۵۶**	۰/۰۰۰
همبستگی بین مراجعه و آگاهی از خدمات الکترونیکی	۰/۶۸۸**	۰/۰۰۰۲

** در سطح ۹۹ درصد معنی دار است * در سطح ۹۵ درصد معنی دار است

نتایج جدول (۴) گویای این است که در سطح ۹۹ درصد بین مراجعه و آگاهی از خدمات اینترنتی، خدمات الکترونیکی، خدمات پست بانک، ارتباط معنی داری وجود دارد و در سطح ۹۵ درصد بین میزان مراجعه و آگاهی از خدمات پستی ارتباط معنی داری وجود دارد که نتایج حاصل با نتایج حاصل از مقایسه می میانگین در جداول شماره ۲ و ۳ منطبق است .

جدول شماره ۵ الویت بندی اثرات اجتماعی ICT روستایی

شاخص های اجتماعی	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
مشارکت در شوراهای محلی و تعاونی	۳/۸۸	۰/۷۱۵	۰/۱۸۴
مشارکت در انتخابات	۳/۶۷	۰/۶۸۱	۰/۱۸۵
بهبود عملکرد خدمات آموزشی ترویجی	۳/۱۵	۰/۶۰۷	۰/۱۹۲
بهبود عملکرد خدمات رفاهی	۳/۹۵	۰/۷۶۹	۰/۱۹۴
افزایش انگیزه جهت کارآفرینی	۳/۵۸	۰/۸۰۹	۰/۲۲۵
کاهش مهاجرت روستاییان	۳/۶۲	۰/۸۲۵	۰/۲۲۷
افزایش انگیزه ی ادامه تحصیل	۲/۸۲	۰/۶۷۶	۰/۲۳۹
برابری زنان و مردان روستایی جهت دسترسی به خدمات	۳/۰۵	۰/۷۶۹	۰/۲۵۲

نتایج جدول ۵ نشان می دهد که بیشترین اثر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر بعد اجتماعی از نظر کارشناسان به ترتیب الویت، مشارکت بیشتر روستاییان در شوراهای محلی و تعاونی ها، مشارکت در انتخابات، بهبود عملکرد خدمات آموزشی ترویجی، بهبود عملکرد خدمات رفاهی، افزایش انگیزه جهت کارآفرینی، کاهش مهاجرت روستاییان، افزایش انگیزه ی ادامه تحصیل و برابری زنان و مردان روستایی جهت دسترسی به خدمات بوده است. نظر کارشناسان این است که روستای الکترونیکی تمام روزنامه ها، مجلات و انتشارات را در دسترس روستاییان قرار می دهد و آن ها می توانند با آگاهی از مسائل جاری نظرات و پیشنهادات خود را در برهه های زمانی ابراز نمایند. شوراها و انجمن های محلی روستایی نیز با توسعه روستاهای الکترونیکی می توانند با شرایط بهتری فعالیت نمایند مشارکت روستاییان در امور روستا،

پنجمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران و اولین کنفرانس بین المللی خدمات مشاوره ای روستایی در آسیا و اقیانوسیه : تسهیل اطلاعات و نوآوری ها برای توانمندسازی کشاورزان خانوادگی، ۱۱-۱۳ شهریورماه ۱۳۹۳، دانشگاه زنجان



تصمیم‌گیری روستاییان، مشارکت زنان روستایی نمونه‌ای از مشارکت است. همچنین از طریق اطلاع رسانی به موقع از بسیاری از خسارت‌ها و بیماری‌ها جلوگیری می‌شود. افزایش مهاجرت روستاییان به شهرها به دلیل کمبود امکانات آموزشی و رفاهی در روستاها نرخ بالای بیکاری و کمبود فرصت‌های شغلی، محدودیت فعالیت‌های کشاورزی و دامداری و محرومیت‌های اجتماعی و اقتصادی می‌باشد. افزایش فرصت‌های اشتغال سودآور، یکی از راهکارهای اساسی کاهش نرخ مهاجرت روستاییان است.

جدول ۶ الویت‌بندی اثرات اقتصادی ICT روستایی

شاخص های اقتصادی	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
ارتباط بیشتر با بازار	۳/۳۲	۰/۷۵۱	-۰/۲۲۶
دسترسی ارزان به نهاده‌های کشاورزی	۲/۹۸	۰/۷۹۲	-۰/۲۶۵
توانمندی مهارتی کشاورزان	۳/۱۷	۰/۸۴۷	-۰/۲۶۷
بهبود امور مربوط به فعالیت‌های کشاورزی	۲/۸۳	۰/۸۲۷	-۰/۲۹۲
مدیریت بهتر مزارع	۳/۲۸	۰/۷۶۱	-۰/۲۳۲
ایجاد بازارهای محلی	۳/۲۰	۰/۷۵۵	-۰/۲۳۵
تولیدات متناسب با بازار	۲/۱۲	۰/۶۹۱	-۰/۳۳۵

نتایج جدول (۶) نشان می‌دهد میزان تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت توسعه‌ی کشاورزی روستاییان از نظر کارشناسان به ترتیب الویت در ارتباط بیشتر روستاییان با بازار، دسترسی ارزان به نهاده‌های کشاورزی، توانمندی مهارتی کشاورزان، بهبود امور مربوط به فعالیت‌های کشاورزی، مدیریت بهتر مزارع، ایجاد بازارهای محلی و تولیدات متناسب با بازار است. که کارشناسان افزایش سطح دانش در زمینه‌های تولید را کسب اطلاعات علمی، فنی و مبادله دانش فنی مزرعه می‌دانند و نتیجه‌ی آن افزایش توانمندی مهارتی کشاورزان و نهایتاً افزایش راندمان تولید می‌باشد.


بحث

این پژوهش با هدف بررسی نقش دفاتر ICT روستایی در توسعه اجتماعی- اقتصادی روستاییان از دیدگاه کارمندان دفاتر ICT روستایی شهرستان شهرضا به روش میدانی انجام شده است. طبق نتایج بیشترین آگاهی روستاییان از خدمات دفاتر ICT روستایی، مربوط به خدمات پست بانک است که شامل دریافت و پرداخت وجوه نظیر قبوض آب، برق، گاز، تلفن و افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه می‌باشد. نتایج حاصل با مولایی هشتجین ۱۳۹۱ مشابهت دارد. بیشترین مراجعه روستاییان به دفاتر جهت دریافت

خدمات پست بانک بوده است. دلیل استفاده از خدمات پست بانک به دلیل عمومی بودن این خدمات و کمترین نیاز به آگاهی و دانش برای استفاده از آن می‌باشد. با توجه به گسترش امکانات رفاهی مانند آب، برق، تلفن، تلفن همراه و گاز در مناطق روستایی طبیعتاً همه‌ی خانوارهای روستایی در طول ماه قبض-هایی برای پرداخت کردن دارند که به نظر می‌رسد بهترین و ساده‌ترین راه استفاده از مراکز ICT روستایی است. نتایج حاصل با یافته‌های راسخی و همکاران ۱۳۹۰ مشابهت دارد. همچنین در رابطه با اثر فناوری اطلاعات و ارتباطات بر بعد اجتماعی بیشترین تاثیر بر میزان مشارکت بیشتر روستاییان در انتخابات و شوراها و دهیارها بوده است که از نظر کارشناسان، روستای الکترونیکی تمام روزنامه‌ها، مجلات و انتشارات را در دسترس روستاییان قرار می‌دهد و آن‌ها می‌توانند با آگاهی و افزایش اطلاعات و به دنبال آن افزایش اعتماد به نفس، میزان مشارکت و فعالیت بیشتری در شوراها و انجمن‌های محلی داشته باشند و در بعد اقتصادی بیشترین تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در ارتباط بیشتر با بازار، دسترسی ارزان به نهاده‌های کشاورزی، بوده که می‌توان نتیجه گرفت افزایش اطلاع رسانی و آگاهی کشاورزان منجر به استفاده درست از کود و سم، توانمندی مهارتی کشاورزان، مدیریت بهتر مزارع و در نهایت افزایش راندمان تولید را منجر می‌گردد. نتایج حاصل در راستای نتایج پوررمضان ۱۳۹۱ و اربابیان ۱۳۸۲ بوده است. با توجه به نتایج پژوهش، آگاهی و استفاده روستاییان از خدمات پستی، الکترونیکی و اینترنتی نسبت به خدمات پست بانک دفاتر ICT کمتر است، در این زمینه پیشنهاد می‌شود آگاه‌سازی روستاییان با سایر خدمات دفاتر انجام گیرد و با توجه به جدید بودن این فناوری در جوامع روستایی و عدم پیشینه‌ی استفاده از خدمات به این شکل از سوی روستاییان تبلیغات گسترده در مورد خدمات دفاتر ICT از سوی کارمندان و مسولان دفاتر پیشنهاد می‌شود.

منابع

- ۱- اربابیان، محمد و امین، سهل آبادی و جلالی، علی اکبر (۱۳۸۲) فناوری اطلاعات و ارتباطات ابزاری برای توانمندی در خدمت توسعه روستاهای هندوستان. همایش کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در روستا، دانشگاه علم و صنعت ایران، ۵ و ۶ اسفند ماه ۲۰۰۴، صفحات ۳۶۹-۳۷۵
- ۲- بستاتی، علیرضا و جوانی، خدیجه (۱۳۹۱) بررسی و ارزیابی جنبه های تاثیر ICT در توسعه مناطق روستایی. همایش ملی توسعه روستایی نمایشگاه توانمندی‌های روستایی گیلان، ۱۴ و ۱۵ شهریور در رشت.
- ۳- پوررمضان، عیسی و مولایی هشتجین، نصرالله و نیک کار، زهره (۱۳۹۱) نقش دفاتر ICT در توسعه‌ی اقتصادی روستاهای لاهیجان". همایش ملی توسعه روستایی نمایشگاه توانمندی‌های روستایی گیلان، ۱۴ و ۱۵ شهریور در رشت.

پنجمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران و اولین کنفرانس بین المللی خدمات مشاوره ای روستایی در آسیا و اقیانوسیه : تسهیل اطلاعات و نوآوری ها برای توانمندسازی کشاورزان خانوادگی، ۱۱-۱۳ شهریورماه ۱۳۹۳، دانشگاه زنجان 

- ۴- سپهری، محمدرضا (۱۳۸۰)، نقش ICT در توسعه منابع انسانی و افزایش بهره‌وری شغلی، مجموعه مقالات نقش فناوری اطلاعات در اشتغال، جهاد دانشگاهی تهران.
- ۵- جلالی، علی اکبر و عباسی، محسن و گرگانی‌نژاد، سارا (۱۳۸۲) فناوری اطلاعات و ارتباطات در روستاهای کره‌ی جنوبی". همایش کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در روستا، دانشگاه علم و صنعت ایران، ۵ و ۶ اسفند ماه ۲۰۰۴، صفحات ۱۰۲-۹۵
- ۶- جلالی، علی اکبر و روحانی، سعید و زارع، محمد، امین (۱۳۸۵) روستای الکترونیک. انتشارات علم و صنعت ایران، صفحات ۳۱۱.
- ۷- راسخی، بهروز و رحیمی، آذرو علی بیگی، امیر حسین (۱۳۹۰) ارزیابی عوامل موثر بر رضایت روستاییان از دفاتر ICT روستایی. پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، سال چهارم، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۰، ص: ۷۱-۵۸.
- ۸- صیدایی، اسکندر و دهقانی، امین و هدایتی مقدم، زهرا، (۱۳۸۹)، سنجش عملکرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در مطالعه توسعه‌ی نواحی روستایی استان اصفهان، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، مجله ۱۴، شماره ۱۷، تابستان ۸۹.
- ۹- قنبری، یوسف و حجاریان، احمد و انصاری، رحیمه و کیانی، فاطمه (۱۳۹۱) شناسایی عوامل و موانع مشارکت زنان روستایی در فعالیتهای کشاورزی شهرستان فریدون شهر. مجله‌ی پژوهش و برنامه ریزی روستایی، شماره دوم، پاییز و زمستان، ۱۳۹۱، صفحات ۷۱-۸۷.
- ۱۰- فاضل ساعتچی، معصومه و یعقوبی، جعفر (۱۳۹۱) بررسی نقش دفاتر فاوا روستایی در توسعه روستایی (مطالعه موردی استان مازندران) همایش ملی توسعه روستایی نمایشگاه توانمندی های روستایی ۱۴ و ۱۵ شهریور ماه . ۷ صفحه
- ۱۱- مطیعی لتگرودی، حسن و رضوانی، محمدرضا و فرجی سبکیار، حسنعلی و نعمتی، مرتضی، (۱۳۸۸)، تحلیل الگوهای روابط میان حوزه‌های اجتماعی و اقتصادی متاثر از ICT در زندگی روستایی، مطالعات و پژوهش‌های شهری و روستایی، سال اول، شماره سوم، زمستان ۸۸ ص ۷۹-۹۰.
- ۱۲- مولایی، هشتجین نصر... و مردادی، محمود و محمدی، مهدی (۱۳۹۱)، نقش دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در توسعه ی پایدار روستایی شهرستان مشکین شهر، پژوهش جغرافیای انسانی دوره‌ی ۴۴ شماره ۴، ص ۱۶۸-۱۴۷.
- ۱۳- محمدی، سعدی و پیر خضرییان، سید لقمان (۱۳۹۱)، بررسی تاثیرات ICT در توسعه روستایی با تاکید بر جامعه روستایی ایران همایش توسعه پایدار گیلان .

14- Molaei Hashjin, N. & Mohammadi, M. (2011) The Role of the Offices of Information and Communication Technology (ICT) in the Rural Sustainable Development of Meshkinshahr Township. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(11): 1193-1200, 2011 ISSN 1991-8178

- 15- Rahman, A. & Nayeem Abdullah, M. & Haroon, A. & Bari Tooheen, R (2013) ICT impact on socio-economic conditions of rural Bangladesh, *Journal of World Economic Research Journal of World Economic Research*doi: 10.11648/j.jwer.20130201.11
- 16- Alavion, S. J. & Allahyari, M, S. (2012) E-readiness of Rural ICT Offices for Rice e-marketing in Rasht Township, Iran Agrovoc descriptors. *agriculture, developing countries, appropriate technology, information services*, Agris category code: a01, c20, c30
- 17- Dhaliwal, R.K. & Mohapatra, L. & Dhaliwal, H.S (2011) ICT FOR AGRICULTURAL AND RURAL DEVELOPMENT Raj. J. Extn. Edu. 19: 110-116, 2011
- 18- Ebo I. O. & Amosa B. M. G, & Adenusi D.A (2012) Information and Communication Technology (ICT), and Rural Development in Nigeria” *International Journal of Science and Advanced Technology* (ISSN 2221-8386) Volume 2 No 11 November 2012 <http://www.ijSAT.com>
- 19- Jalalia, A. & okhovvatb, M. R. & okhovvata, M (2010) A new applicable model of Iran rural e-commerce development” *Procedia Computer Science 00* (2010) 000–000
- 20- Bakhshizadeh, H. & Hosseinpour, M. & Pahlevanzadeh, F. (2010) Rural ICT interactive Planing in Ardabil province Sardabeh case study. *Procardia Computer Science*, 3 (2011) 254–259.
- 21- Bakhshizadeh, H. & Hosseinpour, M. & Pahlevanzadeh, F. (2010) Rural ICT interactive Planing in Ardabil province Sardabeh case study. *Procardia Computer Science*, 3 (2011) 254–259.
- 22- Singh, Y.P. & Nanda, sh (2013) Impact and Analysis of ICT for Empowering the Rural Masses in an Indian. *Perspective International Journal of IT, Engineering and Applied Sciences Research* (IJIEASR) ISSN: 2319-4413 Volume 2, No. 5, May 2013

The role of rural ICT offices in Social - economic development of rural

Farhadi, Fariba^{1*}, Ebrahimi, Mohammad sadegh

¹ MSc Student of rural development, University College of Omran -Tosses, Hamadan.

² Assistant professor in rural development department of Isfahan University of Technology

Abstract

Rural ICT offices is the space that has access to various government services such as communication services, telecommunications, postal mail, bank and IT services enabling. ICT effectiveness in rural areas not less than the urban areas. One-third of Iran's population live in rural areas therefore the ICT development in rural areas is very important. This study aims to investigate the role of rural ICT offices in social-economic development of rural areas from the perspective of rural ICT officers in Shahreza County. The survey method was used for this study and data was collected using a questionnaire. The sample population was 60 officers in rural ICT in Shahreza County. The results of research showed that there was a significant relationship at the 99% level between the use of ICT and awareness of ICT services. The results of research showed that ICT services have the highest effect on rural local council's participation. Also ICT has the lowest effect on equal access to justice for women in social dimension. The results of research showed that ICT services have the highest effect to market accesses and the economic dimension has the greatest effect was observed in association with the market.

Keywords: ICT offices, rural development, Social development, Economic development.